

IKAZKILEK eta ZAGIDANTZA

Orain Andres Olaizolak, Goizuetako ikazkin eta zagidantzaren sorreraren berri emango di^{gu}. Andres hamabi urterekin, mendira joan zen ikazkin.

Ikatza itteko eurra, arbola botzen zan Ilbeltzan eta Otsabillen eta pixkot sekatzan zen denbon, itten gunun eurra billu txondarra in bar zen lekura ... eta eurra biltzen gunun denbon, txondar plaza itten zen. Zelaittu lurra, ta tranpaurak eta bota, eta txondar plaza in. Gero txondarra itten asitzen ginan.

Lenbiziko txondarra itteko, suitxia deitzen zion, zuzenen txondarra pukatzan denemon, goitikan, muturretikan, pala batekin brasa botzen zion sua pixtutzeko. Miño lenotikan itten da lurrakin tapatu txondarra dena, lenbiziko iratzekin o orbelakin dena tapatu, gero lurrakin tapatu, eta gero sua bota barrenera, suitxera, eta suitxe hori itten, betik gotti hartu ta eur ttiki batzuket dena zulo bat izaten da hori, eta do..., sua pixtutzen den denbon, itten tzio ziri batekin, eur batekin, zulo batzuk buelta guzin txundarrari, esnasia artzeko, barrengo baporea atetzeko, eta jotzen da ikatza in alen, barrenen eurra erre-erren, txundarra bajatzen eta eunero sartu bar izaten tzio muturretikan eurra berria, txundarran ondon eraman bar izaten da eur pillla. Eta bajatu alen bajatu alen, ealatan esaten tzio, eta asitzen da gero ikatza atetzen bazterretan, ya txundarran bazterretikan makua deitzen tzin erreminta batekin, eta eskure, burnizko eskure aundi batekin, bueltan bueltan bueltan, eta txingikin pixtua

eoten da, ora sukin pixtua eoten da, asko, ikatz puska asko eta bat jotzen da balde batekin ura botzen buelta guzin, ora itzali arte, eta asitzen da zakuk betetzen eta zakuk bete, bete alen pillan patu, gero mandokin eramatteko, karreterara atetzeko.

Ikatza pillan patzen tzen txundarran bueltan, eta gero itten tzian mando bidek. Mandokin atetzen tzen karreterara ikatza, eta karreteran kamiona kargatu, ta Donostira o Panplonera o eramatten tzen ikatza. Gero ikazkilek amabost eunetikan bein tortzen tzian errira, eta zikin-zikinak, ikatzakin dena zikinduk, eta errira torri ta zaia ardokin betea eramatten zuten, biño utsa kartzen tzuten errira.

Errira torri ta aizez beteta mozkortzen zian denbon, zagidantza o deitzen ditzen ori itten asitzen tzian, ta artik torria izaten da zaidantza. Saltoka zaia bizkarren artuta, ben dantza ora itten tzuten, ta artik asia da ben makillakin ta zai dantza itten, artikan ateria.

Gure aurreko zarrak eurra noiz mendin bota bar tzen, eurra noiz moztu bar tzen, asko beitzen ziten ilargiri. Illberan eur batzuk botzen dia,... illberrin bestek, ta ola. Batez ere materialtako inportantzi izugarria du orrek, illberrin bota o illberan bota, izugarrizko difentzia. Eur bat iol da illberrin bota barra eta oain botzen dute illberan iol. Miño illargiri beitzuz bota bar da eurra. Materialikan obenak izaten dia aritza, gaztaina, materialtako, miño ikatza itteko obenak dia artea, paoa, aritza ta gaztaina.

Guk goizen yeki, ikatza itten ai giñan denbon, eta lenbiziko lana goizen yeki eta txondarrak bijilatu, nola zauden, ze martxa zamakiten, miño or bado beste gauza: gaben e eunez bezela bijilatu bar ziten txondarrari, eta bi do iru txandan, bat gau baten, bestea besten, txondarrari bijilatzeke, yeki goizen irutan o lautan o bostatan o, imar izaten ziten eurra sartu muturretikan, muturra ireki, eta betaberria deitzen zion, betaberria eman, tapatu berriz, ta lotara.

Goizen euna asi miño leno yeki, gosatxikia in txokolate pastilla bat o, gazta pukadu bat o in eta dena pronto euna asitze ordu, eta arrantxerok eltzea patzen tzun goizen, lautan o bostatan. Gosaltzeko baba eta baban saldari, saldakin zopa itten tzun uia puskatu eta uia baldin bazen..., ta garai bat izandu zen talo utsa ibiltzen gununa.

Zortzitan, bost minutu gotti betti gosaria. Arrantxerok oiua itten tzun to, tooo!!! eta txabolara, o lanen ai ginan lekura, arrantxerok eamatten tzun. Gosaldu, lenbiziko zopa yan, ez lenbiziko baba, gaizki san dut, lenbiziko baba eta gero zopa eta gero sardiña erdika bana, sardintzarra, eta lanera denak. Txondarra euren bizkarren, eta gero amaikatakoe itten gunun. Berriz e sardintzar bana o sardina erdika bana gero ordu baten en punto bost minutu gotti betti bazkaria. Arrantxerok lanen ai zela bijilatzen tzin eltzeri, baba ta zopa berriz e. Gero berentzeko denbon, berriz e bakailo puxka bana o sardiña puxka bana. Gero arratsen afari bera berriz. Illundu orduko txabolara eta arrantxerok pronto

afaria: baba ta zopa berriz e, eta denak lotara, ixil-
ixillikan. Arratsen e erreleboa berriz txondarrari beitzen
batzuk eta bestek lo. Urrengo goizen yeki ta lanera berriz e.
Gure bizimodua ori izaten zen.

Lo itten gunun txabola baten, lana non tzen txabola an
itten tzen. Eta txabola ori izaten tzen buelta guzin esikin,
zotzakin ta iña, iratzekin iña eta gañen txapa, eta txabolan
erdi-erdin sua, eta sun bazterren lotako lekua. Makilla
batzuk azpin, koltxoitako iratzea.

IKAZKINA

IKAZKINA

Eneritz Arozena *Zuganamuñdi*

13 urte. IDOIA ETXEAK. GOIZUETA. NAFARROA.

Elkarrietzeta egin dio:

Andres Olaizola. GOIZUETA. NAFARROA

Xarelan

71